

YENİ BAŞLAYANLAR İÇİN

POST MODER NİZM

Çeviri: Mehmet Fahrettin Biçici

genc
tuti

İÇİNDEKİLER

Giriş	7
Post-modernleşme.....	12
Modernizm Nedir?.....	14
Post-Modernizm Nedir?.....	23
İhab Hassan	23
Jean-Francois Lyotard.....	25
Söylem, Figür.....	26
Post-Modern Durum.....	28
Frederic Jameson.....	40
Post-modernizm ya da Geç Kapitalizmin Kültürel Mantığı.....	40
Jean Baudrillard.....	47
Erken Dönem Yazıları	51
Simülakranın Düzenleri.....	54
Sessiz Kalabalıkların Gölgesi.....	70
Baştan Çıkarma.....	71
Amerika.....	73
İletişim Ekstazisi.....	75
Modernist Mimari.....	78
Post-Modern Mimari ve Sanat.....	83
Charles Jenks.....	84
Post Yapısalcılık	99
Michael Foucault (ve Baudrillard'ın Foucault üstüne fikirleri).....	100
Jacques Derrida	102
Yapısöküm.....	105
Gilles Deleuze ve Felix Guattari.....	114
David Harvey	122
Post-modernliğin Durumu	122
Post-modern Eserler.....	128
Blade Runner.....	128
Sayborglar.....	134
Siber-punklar.....	137
Neuromancer	138
Audio-animatronik Paparazzi & Nano-korsanlar.....	140
Madonna.....	144
Untitled Film Studies (Sınıflandırılmamış Film Türleri)	148
MTV.....	149
Barbie sanatı.....	150
Mavi Kadife (Blue Velvet).....	151
Arzunun Kanatları (Wings of Desire).....	151
Post-modern Çevrecilik	153
Post-modernizm (Geriye dönüp baktığımızda)	155
Referanslar	164
Son Notlar	166

Giriş

Neredeyse bütün büyük üniversitelerin tanıtım kitapçıları, dünya genelinden farklı kültürlerin tanıtımını yaparken bu kültürlerin bir bölümünü temsil eden bir fotomontajı gereğine uygun bir biçimde içerebilir. Bu montaj, bir Doğu Hindistanlının kafasından, Navaholu bir erkeğin sol bacağından, Afro-Amerikalı bir modern dansçının sol bacağından oluşan; yarısı takım elbise ve kravat giymiş yarısı ise kartal tüyleriyle kaplanmış; bir eliyle Tibetlilerin kutsal duruşunu yapan, diğer kaslı koluyla bir Japon davulu döven ve Hindistan'dan lirik dans hareketi yapan iki tane kolu olan bir kadın dansçıyı içerebilir.

Bu kültürel karışımı, bu gezegende yaşayagelmiş insanların çoğunluğunun tarihiyle karşılaştıralım. Ortaçağ vatandaşları ve modernlik öncesi kabile toplulukları, yıllarını başka bir tanrıya inanan, karşıt bir dünya görüşüne sahip, farklı halk hikâyeleri, dansları ya da mitleri olan biriyle tanışmadan geçirebilirlerdi. Eğer kendilerinden farklı biriyle ya da bir toplumla

karşılaşırlarsa; onları askerî, ekonomik ve cinsel yoldan fethetmeye; kendi dinlerine döndürmeye ya da öldürmeye çalışırlardı. Ötekinin varoluşu, Ötekinin mevcudiyeti inançlarının varsaydıkları evrenselliğine bir tehlike oluştururdu.

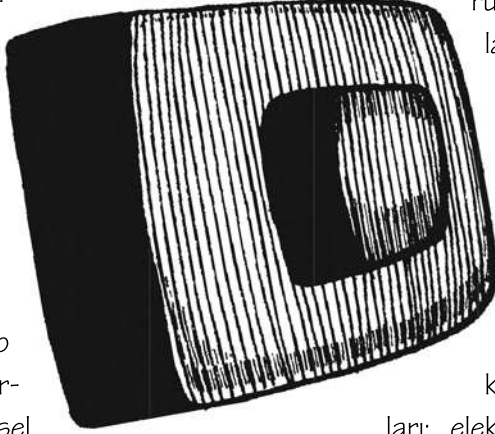
Gelgelelim ki Post-modern

çağda, birçok farklı gerçeklikle yüzleşmeden günü geçirmek oldukça zordur. En basitinden televizyonu açın, İrlanda aşk şarkısı, Hint ragası, heavy metal marşı, Budist Moğol ilâhîsinin karışımından oluşan bir şarkıyı peyote davulları, gamelanlar, didgeridoolar, kamış mızıkaları, burun flütleri, avcı boruları, sitarlar ve deflerle icra eden

bir dünya müziği grubuyla karşılaşılabilirsiniz. Bütün bu sesler belki de gerçek enstrümanlarla değil de elektronik olarak, dans reggeasi ya da hip-hop beat'ine dönüşebilir ve gelirleri Brezilya'daki yağmur ormanlarına gidecek bir programda uydu aracılığıyla bütün dünyada yayınlanabilir.

Aslında bir Mısır köyündeki tutucu Müslüman bir düğüne gidin. Orada büyüklerinin etrafını sardığı, yabancı bir erkeğin bakışıyla kirletmesi için başı kapatılmış, örtüye bürünmüş gelin, belki de örtüsünün altından ufak radyosunun kulaklıklarıyla o konseri dinliyor. Geleneksel eteğinin altına jean giymiş, midesi de Coca-Cola'y-

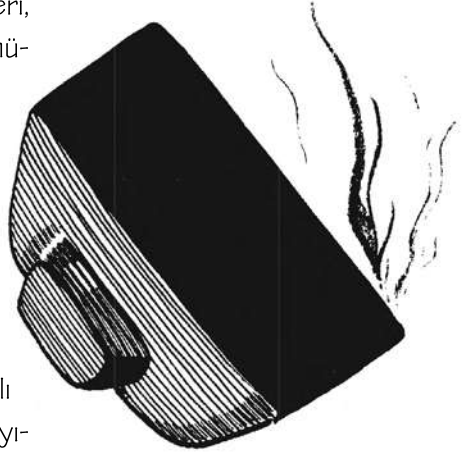
la dolu olabilir. Herhangi bir New Age dergisini elinize alın, satılan binlerce Mistik ve Bilinmez şeyler göreceksiniz: bedenden ayrılmış ruhlara bağlanma yolları, Budist, Taoist ve Hindu meditasyon teknikleri, Amerikan Yerlisi ter banyoları, kristalleri, ot-

ları; elektronik meditasyon makineleri, egzotik iksirler. Tipik bir New Age mensubu; sabahleyin Quaker toplantısına katılıp, Zen usulü makrobiyotik kahvaltı yapıp, Çin Taocu meditasyonu yaptıktan sonra Hint Ayurveda tarzı öğle yemeğini yemekte, Tai Chi'den önce Cherokee gibi ter atıp, akşam için soya burgeri atıştırıp neo-Pagan Tanrıça grubuyla büyücülük ayinine katılmakta, eve gelip New Age erkek arkadaşıyla Hindu Tantric ilkelerine göre sevişmekte hiçbir tezat görmeyecektir.

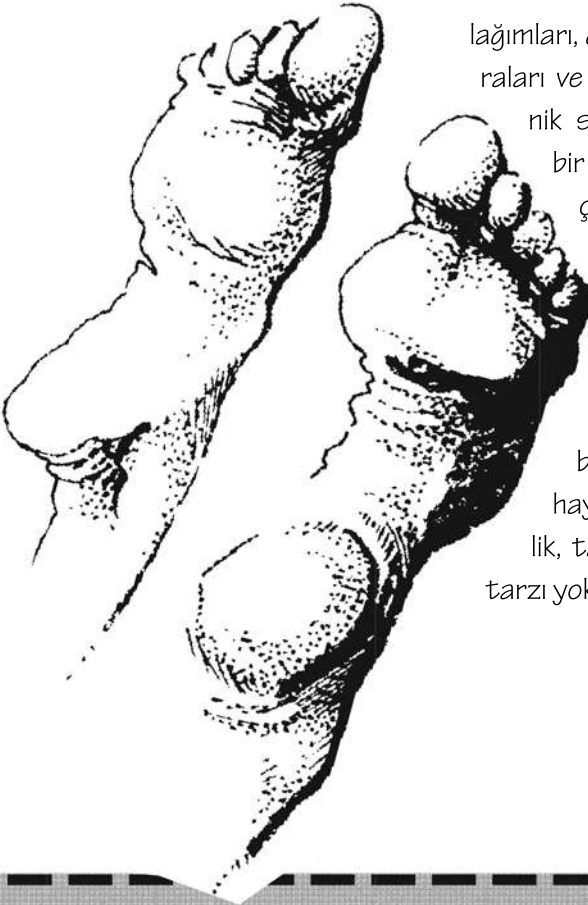
İŞTE
GERÇEKLIK
BUDUR.

Dünya'nın bütün kültürleri, ritüelleri, ırkları, data bankaları, mitleri ve müzik motifleri depreme tutulmuş bir açık büfe gibi birbirine karışıyor. Bu melez imgeler türlü küresel ve hem geleneksel medyayı hem de Siber-uzamı sel gibi basıyor. Siber uzam, yeni evrenler ve gerçekliklerle serpilen, bir siber-siteden diğerine birbirine bağlı sonsuz kod dizileriyle geçebilen sayıları gittikçe artan siber-punkların ve siber-şamanların deştiği bir mekândır. Bu siber-punklar ve siber şamanlar, birbirine bağlı geniş elektronik

lağımaları, depoları, geçitleri, mağaraları ve tünelleri kazan elektronik sıçanlar gibidirler. Başka bir deyişle git gide daha çok birbirine bağlanan farklılıklar dünyasında yaşıyoruz. Farklılıklar, elektrik hızında sağlamlaşıyor ve çoğalıyor. Artık baskın olan tek bir ahlâk, mit, ritüel, dans, hayal, felsefe, kavram, benlik, tanrı, kültür ya da sanat tarzı yok.

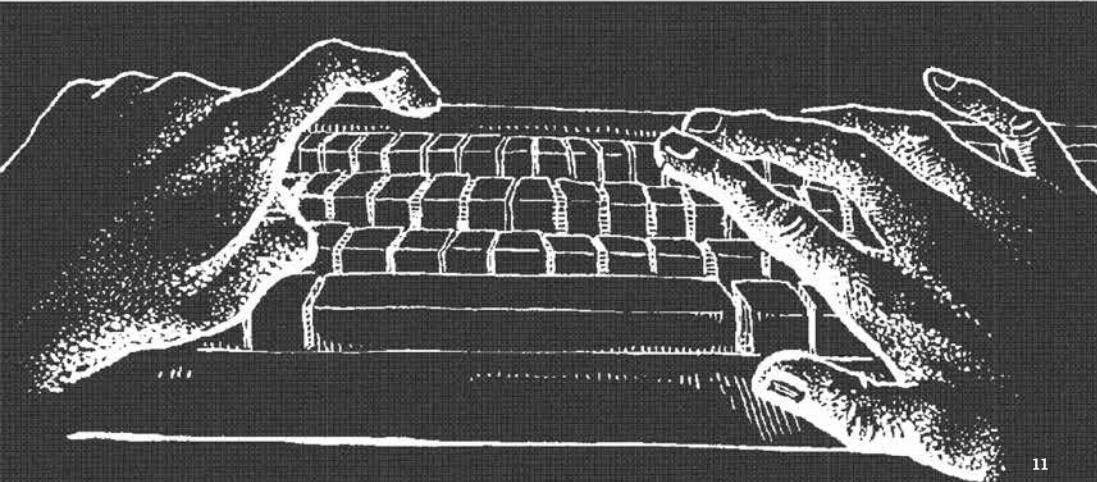
Yeni iletişim teknolojilerinin patlaması ve süregiden, kültürlerin bin ayrı küçük kültüre parçalanması, bizi ve dünyamızı eş zamanlı olarak genişleyen büzülen bir şey olarak görmeye zorluyor. Aynı önceki asırların keşfedilmemiş Yeni Dünya'sının keşif yolculuklarına koyulan, yeni haritalarla dönen kendi kâşifleri olduğu gibi, Post-modern Dünya'nın -Post-modern Gerçekliğin- kendi harita yapıcıları ve kâşifleri ortaya çıkmıştır.

Eski asırların harita yapıcıları, kürenin üstüne meridyenlerden, enlem ve boylam çizgilerinden oluşan kurgusal bir kafes eklediler. Dar boğazları, uzaklardaki egzotik takımadaları, kara kıtaları, rüzgârları, dalgaları ve akıntıları taslaklandırıdılar. Post-modern entelektüeller, filozoflar ve teorisyenler de benzer şekilde; hızlı bir şekilde değişen Post-modern dünyamızın çevre çizgilerini ve bu dünyanın kimliklerinin, gerçekliklerinin, kültürlerinin, ırklarının, toplumsal cinsiyet rollerinin, teknolojilerinin, ekonomilerinin, siber-uzamlarının, medya alıcılarının karışımını haritalamaya çalıştılar.

Ama meydana gelen değişimler hakkında, herkes entelektüel bir biçimde kafa yormuyor.

**Post-modern sanatçılar,
aynı önceki asırların
kâşifleri gibi bilinmeyenin
içine dalıyor ve onu temsil
etmeye çalışıyorlar.**

Bu post-modern sanatçılar ve mimarlar; mesajların, sembollerin, kültürlerin ve medyanın yeni karışımına önem veriyorlar. Sonra da Post-modern durumu yansıtan bir video, şarkı, resim ya da bina yaratıyorlar. Önümüzdeki sayfalarda bu “harita yapıcılar”ın ve “kâşifler”in, yani bazı Post-modern entelektüellerin ve sanatçıların fikirlerini keşfediyor olacağız.

Post-Modernleşme

S Ama bir durun bakalım! Eğer Post-modern düşünürlerin zamanımızın kenar çizgilerini haritalamaya yönelik gerçekten yeni düşünceleri varsa neden bunları daha önce duymadım?

C Bunun esas sebebi Post-modern dili anlamının oldukça zor olması ve Post-modernizm üzerine yazılan çoğu kitabın özellikle bu anlaşılmaz dili kullanıyor olmasıdır.

Misal 1970lerde yaşıyorsunuz ve “Beyaz erkeklerin, Üçüncü Dünya kadınlarına seks nesnelere gibi davranması siğ ve tiksindirici” demek istiyorsunuz.

Yapmanız gereken ilk şey, bunu hiçbir şey ifade etmeyecek biçimde Post-modern dile çevirmek. Bunu da anlam ifade eden gündelik kelimeler yerine gizemli Post-modern moda kelimeleri ve kalıpları kullanarak yapacaksınız. Mesela “beyaz erkekler” yerine “fallo-sentrik ve panoptik (Foucaultcu anlamda) Ölü-Beyaz-Erkek özne konumları” kalıbını kullanarak

yapabilirsiniz. Bundan dolayı Post-moderncede adamların yeri yoktur. Aynı şey kadınlar için de geçerli. Bu yüzden “Üçüncü Dünya kadınları”, “post-kolonyal kadın özne konumları”na dönüştürülmeli. “Yolu” kalıbı, “egemen (bozuk)temsili ve değersizleştirilmesi” haline getirilebilir. Post-modernce olabildiğince tire, kesme işareti, parantez ve bilgisayarınızın yapabildiği her türlü işareti kullanmaya dayanır. Böylece “siğ” kelimesi, “önceden-yayılmış, (karşı) yıkıcı ‘derinliksizliğin’ metinsel olarak (yeniden) işlenme praksi” haline gelebilir.

Çevirinin son hali şöyle olabilir: "Hali hazırda her zaman çoklu cinsiyetli(/siz) çok sesliliğinin egemen (yanlış) temsili ve değersizleştirilmesi; üst-erotikleştirilmiş ve doğullaştırılmış fallo-sentrik ve panoptik (Foucault'cu anlamda) Ölü-Beyaz-Erkek özne konumlarının söylemi, varolan/ve olmayan post-kolonyal kadın özne pozisyonlarının yer(siz)leştirilmiş, yapısı sökülmüş ve diyolojik olarak sorunsallaştırılmış oynak simülakrası, önceden-yayılmış, (karşı) yıkıcı 'derinliksizliğin' metinsel olarak (yeniden) işleme praksisidir."

S Neee???

C Ve eğer biri size bunun ne anlama geldiğini sorarsa ona şaşkınlık içinde bir bakış atarsınız. Gözlerinin içine şefkatlice bakıp, sorularındaki

içkin anlam(sızlığı)n çok sesli belirsizliğinin ve anlayabilecekleri dilin ucuz, alçakça fallo-sentrik, logo-sentrik erkek egemen çamura batmış olmasından dolayı anlayamayacaklarını söylersiniz.

S Post-modernizmin ne olduğunu anladığımı zannetmiyorum. Ayrıca PostmodernİZM mi, postModernizm mi, PoSTmO-dern-izm mi, post-modernizm mi yoksa Postmodernizm mi?

C Bütün bu şekillerde yazılıyor. Post-modernizm – 'post'un, yani sonra manasına geldiği üzere – modernizmden sonraki anlamına geliyor. Ancak, böyle şeyler hakkında kafa yoranlar Post-modernizmin modernizmden bir kopuş olduğu mu yoksa modernizmin devamı mı olduğu – yoksa ikisi birden mi olduğu – konusunda fikir birliğine varamıyorlar. Esasında, modernizmin ne olduğu konusunda Post-modernizme nazaran daha az fikir birliği var.

Modernizm Nedir?

S Pekâlâ, modernizm nedir?

C Modernizm, 20. yüzyılın ilk yarısında gerçekleşen sanatta yeni üslupların ve akımların patlaması için kullanılan çevreleyici bir tabir. Eğer modern çağ merkezî bir imgeye – bu anlamda bir olmayan-imge, bir boşluk – sahip olsaydı bu İrlandalı şair William Butler Yeats'in dizeleriyle özetlenebilirdi.

Her şey dağılıyor
onları tutacak bir merkez yok
Dünya'nın üstüne safi bir anarşi
salıverilmiş.

S Ama modern çağda dağılan şeyler nedir? Hangi merkez onları bir arada tutamadı?

C Modern çağda dağılan şeyler, 18. yüzyılın, Aydınlanma Çağı'nın, Akıl Çağı olarak da bilinen çağın değerleri. Büyük ihtimalle çağın temel değeri, aklın da ötesinde, ilerleme fikriydi.

18. yüzyıl düşünürleri; bilimin, aklın ve mantığın evrensel değerlerini kullanarak, insanlığı ilerlemeden alıkoyan bütün mitlerden, kutsal düşüncelerden kurtulabilecekleri konusundan umutluydular. Bunun insanlığı, sefaletten, dinden, batıl inançlardan, bütün irrasyonel ve temelsiz inançlardan kurtarabileceğini hissettiler. Yani insanlık, bir özgürlük, mutluluk ve ilerleme durumuna doğru gidebilirdi. **Francis Bacon**

ilerlemenin, bilge, ahlâklı ve bilime inanmış, halktan kopuk ama halkı yönlendirebilecek elitler tarafından gerçekleştirilebileceğini düşündü. **Marx** da ilerleme

inandı ve bir ütopya tasavvur etti. Ama Marx'ın Ütopyacı görüşü,

materyalist bilimin dünyayı mükemmelleştireceğiydi. Bu-

nun yanında diğer düşünürler pek de umutlu değillerdi.

Edmund Burke,
Fransız Devrimi-

nin aşırılıklarından tiksinimişti. **Marquis de Sade,** sado mazoşizmin, cinsel sapkınlıkların keşfedilmesinin büyük büyük babasıydı ve insanın kurtuluşuna dair karanlık bir resim çiziyordu. Sosyolog **Max Weber,** geleceğin aklın ve bürokrasinin demirden kafesi olacağı kehanetinde bulunuyordu.

S O zaman belki de şüpheciler haklıydı. Her şey dağılmış gibi görünüyor. Sonuç olarak, Bilim, Akıl ve İlerleme bize ne verdi? 20. yüzyıl hiçbir şey değilse akılla yönetilen ölüm kamplarının, ölüm mangalarının, Auschwitz'in, Dünya Savaşları'nın, Hiroşima'nın Nagazaka'nın, ekolojik felaketin ve bir sürü totaliter sistemin Kafkaesk bir kâbusu değil miydi? Ve bütün bunlar Bilimin, Aklın, Özgürleşmenin, Özgürlüğün ve İlerlemenin Aydınlanmacı değerleri adına yapılmadı mı?

C Ama size daha en büyük şüpheciden –Alman filozof **Friedrich Nietzsche**'den bile bahsetmedim. Nietzsche'nin Aydınlanma değerlerine hiç müsamahası yoktu. Akıl? Evrensellik? Ahlâk? İlerleme? Bütün bu Aydınlanma hileleri ona hiçbir şey ifade etmiyordu.

O dünyayı, yıkıcı yaratıcı ve yaratıcı yıkıcı tanrı Dionysus'un dansı olarak gördü. Bu dans Güç İstencinin dansıydı ve Dionisos da yaşamın kaotik rüzgârında nasıl hareket edileceğinin örneğiydi. Böyle davranan insan da Üst-İnsan olacaktı.

YENİ BAŞLAYANLAR İÇİN

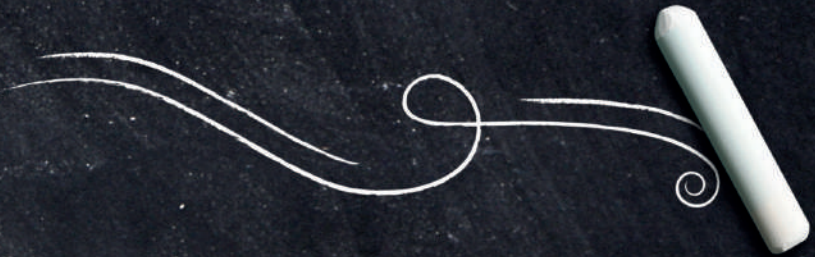
POSTMODERNİZM

Çoğu insan, postmodernizmin ne olduğundan emin değil. Hatta kitaplardan bilgi sahibi olmak bile pek mümkün olmuyor. Çünkü postmodern dili anlamak oldukça zor ve postmodernizm üzerine yazılan çoğu kitap da bu anlaşılmasız dili kullanıyor.

Keşif yolculuklarından yeni haritalarla dönen kâşifler gibi, postmodernizmin de kendi harita yapımcıları ve kâşifleri vardır. Bu kitapta onların, yani bazı postmodern entelektüellerin ve sanatçıların fikirleri yer alıyor.

Jameson, Baudrillard, Foucault, Derrida gibi isimler; modernizm, postmodernizm, postmodern mimari ve sanat, postyapısalcılık gibi konular; Blade Runner, Siberpunk, MTV, Madonna gibi postmodern eserler ve dahası bu sayfalarda...

Yeni Başlayanlar için POSTMODERNİZM,
şimdiye kadar karmaşık gelen bu konuyu basit bir dille anlatıyor,
hem de çizimli!

genc
tuti

ISBN: 978-605-9218-85-6

9 786059 218856